

tuicare o almenys *aestuar*e aplicat a fàstics o potser malestars estomacals sembla haver existit en un text tan netament vulgar com el *Dioscorides lombardus* del S. VI (que sembla haver estat escrit en el Sud d'Itàlia), parlant d'una salseta llaminera: «*De juscello caponis*: Juscellum minoris estigationes stomachi mitescit, simpliciter compositus; juscellum maioris neutrum mollit», ara bé aquest text és el text de només un dels dos mss. bàsics, mentre que l'altre posa *aestuationis* en lloc d'*estigationes* (p. p. Stadler, *RFgn.* 10 x, 192.11; II, cap. KH), per on sospitem que la lliçó original pogué no ser ben bé l'una ni l'altra sinó *actuaciones* en acusatiu plural, si bé tanmateix la variant *estigationes* no mancaria de fonament i representaria una pronúncia poc alterada del verb *aestuire postulat per Spitzer.

Evidentment això ja no és segur, i fins em sembla més probable morfològicament suposar que, més que derivació en -ICARE, hi hagué en alguns llocs encreuament o contaminació amb INSTIGARE. A això és al que ens orienta un mot vulgar del castellà d'Amèrica i d'Andalusia, però aquest ens interessa majorment per tal com ens mostra justament el significat balear: *hostigar* tr. és precisament «empalagar un manjar; hasteria» a Xile, Perú, Equador, Colòmbia, Venezuela, Amèrica Central i Mèxic,³ i Toro Gisbert afegí que ell també ho havia sentit a Andalusia (*RHisp.* XLIX, 474). La cosa és encara més demostrativa per a nosaltres tenint en compte que allà també sembla haver-hi el nostre descendent de *aestuosus*: el dicc. de Sundheim registra *hostigoso* «fastidioso, molesto, cansado» a la Costa Atlàntica de Colòmbia, i Malaret (ibid.) ho confirma registrant «*hostigoso* adj. empalagoso» a Xile, Perú i Guatemala.

La demostració està feta i aquí podríem cloure aquest article, tot indicant en apèndix que hi ha una sèrie de semblances que ens haurien pogut atraure cap a d'altres camins, però que ara hem de qualificar de meres paronomàxies enganyadores.⁴ La idea que suggereix *AlcM* no és pas la que ens hauria pogut seduir més: «relacionable amb *estuc*, com l'it. *stuccoso* 'fastigós', *stuccare* 'fastiguejar'. No cal entretenir-se indicant que un estrangerisme tècnic d'arquitectes i constructors, de data moderna i escàs arrelament català no té cap probabilitat d'haver creat un derivat de saba popular, i més aviat rústica, ni denunciar la mala fonètica d'una *cc* que es torna -g- o -v-; un mot longobard (!) a les Balears, germanisme que no ha deixat altre rastre romànic que en italià; sortir amb un it. *stuccoso* no és jugar net, car en italià es diu *stucchevole* (que d'altra banda vol dir 'repulsiu, que es fa odiós' i no pas res de llepafils ni d'estómacs «melindrosos», com s'expressa Amengual); *stuccoso* és un mot rar en italià (hi coincideixen Tommaseo i Petrocchi, que el despatxa en mitja ratlla) i que consta usat només pel tècnic agrícola Soderini (c. 1600) aplicat a una mena de terra «che ha qualità di stucco» ('bocins, crosta').

DERIV.: *Estuguedat* [*DAG.*, derivat retrògrad que va usar Gabriel Maura]. *Estugosedat*.

¹ La vida d'aquestes accs. d'*aestuar*e no cessa a l'Alta Edat Mitjana, com ho mostren les glosses llatines «*aestuat*: fluctuat», *CGL* IV, 340.8, «anxiat» IV, 203.44. — ² Viterbo cita *estugar* 'apressurar-se' en Faria Sousa (*Europa Portug.*). S. XVII aproximadament. — ³ Malaret, *Dicc. Amer. i Bol. Acad. Argent. de Letras* x, 867-8. De la costa veneçolana ho dona, en efecte, Picón Febres. — ⁴ a) *Ostec* 'oi, fàstic' dos cops en Eiximenis (*DAG.*), possiblement relacionat amb *usgo* del Fuero Juzgo (per al qual veg. *DCEC*, s. v. *ASCO*) i amb el cast popular del segle XVI *ni ostugo* «ni pizca» (per al qual veg. també el *DCEC*, però aquest sembla venir del ll. vg. *FESTUCUM*, d'on el fr. *fétu*), cf. *menja-festucs* «menja-miques», *DAG.* (a Torredembarra), i aquest *ostugo* sembla haver estat transmès pel basc: tant la r- com aquesta transmissió basca ens treuen tot això del cap; b) *festuc* seria «capriciós en el menjar» a Poboleda (Piñas, *Buill. C. Pir. de Terrassa* II, 156), però aquest deu ser metàtesi de *fastigós* (si bé potser atret per *festuc*). Però què més si hi ha atansaments encara més prodigiosos que s'exclouen l'un a l'altre i tots ells topen amb objeccions insuperables. c) Grec antic *στυγερός* 'horrible, odiós, avorrible'; d) esc. ant. *ástugr* 'amable' ('liebepoll'), derivat de *ást* 'amor'; e) prov. *estù* «étouffant» emprat més d'un cop en les obres de Mistral: «li grand de vertù / la Mort per éli -- es uno man que desfourello / l'esperit trelusent de soun fourrèu *estù*», trad. «fourreau étouffant», *Calendau* (IX, 15.7); «quant dins lou trau *estù* / auràs marchà belèu dous ouro / veiràs que lou batun s'aubouro», *Nerto* (I, v. 496), ço que potser és degut a un encreuament del gallicisme *estouffant* 'asfixiant' amb *escù* *OBSCURUS*. Acabo indicant que no s'ha de fer cap cas de l'ús —abús més ben dit— que féu Sagarra en el *Comte Arnau*, p. 138, on «amor, desig, carn *estugosa*», 'repugnant, sensual', no té cap valor car no és més que un de tants casos en aquest poema on el decadent escriptor usa un terme pescat en el *DAG.* sense entendre'l bé. Mai *estugós* no s'ha usat fora de les Illes ni amb aquest significat.

ESTULT, -TA, pres del ll. *stultus*, -a, -um, 'neci, toix'. □ 1.ª doc.: 1905, Bulbena (*st-*); *DOrt.*

Rarament usat en català; més s'han usat *estulticia* (Llull, i en escr. Renaix., però tampoc en els diccs. fins a l'*Ort.*) i han estat menys rars *estultament* i el fem. *estulta*. En llatí *stolidus* és un sinònim i quasi duplicat etimològic de *stultus*, d'on cat. *estòlid* tan poc o menys usat encara que *estult*. Per a oc. *estolt*, -out, 'altiu, soberg', fr. ant. *estout* (amb llur derivat verbal fr. ant. *estouter*, -outoier, cast. ant. *estultar*) i llur parentela romano-germànica —mot que tampoc s'usà en català ant. propi, o ben rarament— serà útil de veure les meves notes del *DCEC* (*ESTULTU*, II, 457b37ss.), *EntreDL* I, 231, i al *Maldit* de Cerverí v. 100.

Estup, V. *estuf*, *estufar* (*TUF*) (no hi ha «alternància», com diu *AlcM*, sinó el canvi fonètic ocasional i